

PEDK01: Kandidatuppsats, 15 hp

Seminariedatum: 2017-05-30

”Babblarna” i förskolan

Intervjuer med förskollärare om
deras arbete med talspråksut-
veckling bland 1,5–3 åringar

Nina Nyström

Handledare

Glen Helmstad

Abstrakt

Arbetets art:	Kandidatuppsats i pedagogik, 15 hp
Sidantal:	30
Titel:	”Babblarna” i förskolan, intervjuer med förskollärare om deras arbete med talspråksutveckling bland 1,5–3 åringar
Författare:	Nina Nyström
Handledare:	Glen Helmstad
Datum:	2017-05-30
Sammanfattning:	Enligt en av tidernas utvecklingspsykolog Vygotskij är talspråket en av de viktigaste tillgångarna vi människor har. Det är så vi kommunicerar och interagera med varandra menar Vygotskij (Bråten, 1998). Vi pratar ofta om språkutveckling, men i denna uppsats kommer jag att fokusera på talspråksutvecklingen. I takt med att samhället förändras, så måste vi snabbt lära oss att interagera med varandra, därför är det viktigt att vi börjar med de yngsta och deras talspråk. Uppsatsen riktar sig till förskolepersonal, då studien handlar om barns talspråksutveckling i förskolan. Metoden jag använt mig av i denna studie är halvstrukturerade intervjuer med förskollärare som använder sig av ”Babblarna” för att främja talspråksutvecklingen hos barn. ”Babblarna” har huvudfokus i denna uppsats, jag ville veta om detta är ett material som främjar talspråksutvecklingen. Jag har använt mig av innehållsanalys och det sociokulturella perspektivet och Vygotskijs tankar kring ämnet för att komma fram till ett resultat. ”Babblarna” är ett vinnande koncept enligt förskollärarna, de pratar också om fördelarna med åldersindelade aktiviteter. Dessa resultat diskuterar jag och matchar med den litteratur som berör ämnet.
Nyckelord:	Förskola, talspråksutveckling, förskollärare, Babblarna

Innehåll

Förord	i
Inledning.....	1
<i>Syfte och problemformulering</i>	2
Förskolan, ”Babblarna”, teori, litteratur och frågeställningar	4
<i>Förskolan en pedagogisk verksamhet</i>	4
Vad säger läroplanen om talspråksutveckling i förskolan?	5
<i>Talspråkets utveckling</i>	6
<i>Babblarna</i>	7
<i>Litteraturgenomgång</i>	10
Teoretisk anknytning	10
Litteratur om talspråksutveckling i förskolan.....	12
Frågeställningar	13
Metod	14
<i>Blomman</i>	14
<i>Urval</i>	15
<i>Material</i>	15
<i>Genomförande</i>	16
Intervjuer	16
Arbetsgång vid analysen av mina intervjuer	17
<i>Etik</i>	17
Analys.....	19
<i>Förskolläraernas beskrivningar av talspråksutveckling på avdelningarna</i>	19

Åldersindelade grupper, spelar det någon roll?	21
<i>”Babblarna”, ett främjande talspråksmaterial enligt förskollärarna</i>	<i>22</i>
<i>Litteraturen ger svar</i>	<i>23</i>
Sammanfattning av analys	25
Diskussion	27
Förskolan, en talspråksutvecklande plats	28
”Babblarna”, glädje och talspråksutvecklande	29
Att skapa material tillsammans och för framtiden	29
Avslutande reflektioner	30
Referenser	a
Bilagor	c
<i>1. Mejl till förskolechef</i>	<i>c</i>
<i>2. Intervjuguide</i>	<i>d</i>

Förord

Att vilja fördjupa mig i talspråksutveckling i förskolan har länge varit av intresse. Detta för att jag har ett brinnande intresse för hur barn lär sig tala, och använder sig av omvärlden för att ta till orda och lära sig att forma sitt eget språk.

Jag har själv en dotter på 3,5 år som talar väldigt väl, detta har varit en drivande orsak till att mitt intresse har vuxit sig allt större. Hur stor skillnaden faktiskt är på hur barn lär sig tala. Både jag och min dotters pappa är väldigt drivande som föräldrar, vi gör så gott vi kan för att främja talspråksutvecklingen hos vår dotter, kanske till och med för mycket ibland.

Mitt intresse har fått mig att se mig om på marknaden efter hjälpmedel, hjälpmedel som kan främja vår dotters talspråksutveckling ännu mer. Detta har i sin tur lett mig in i förskoleverksamheten, speciellt när det var dags för oss att skola in vår dotter i förskolan. Jag blev allt mer nyfiken på hur de arbetar för att främja talspråksutvecklingen hos små barn. Jag hade sedan tidigare fått nys om ett material, som vem som helst kunde få tag i, nämligen "Babblarna". Min dotter älskar "Babblarna", så det blev naturligt för mig att vilja ta reda på mer om dessa figurer som så många talar om.

Anledningen till att jag varit så drivande i vår dotters talspråksutveckling är just på grund av min egen bristande språkkunnighet. Jag önskar att vi kommer väcka ett intresse för språk hos henne, och att hon kommer se det som en tillgång och vilja lära sig fler språk i framtiden för att kunna interagera med fler människor.

Jag vill rikta ett stort tack till min familj och deras stöd, tiden jag har försummat dem genom mitt skrivande går inte att få tillbaka. Men med deras stöd har detta gått att genomföra.

En viktig person som stöttat och peppat mig längst med uppsatsens gång, som absolut borde få ett tack för sin kunskap, tålmod och tid som hon lagt på att hjälpa mig är min goda vän Malin.

Ett stort tack till mina intervjupersoner som gjort denna studie möjlig.

Jag vill även tacka min handledare Glen Helmstad som fått mig på banan när jag tvekat och varit vilse.

Tack!

Inledning

Att våra barn ska utveckla sitt talspråk kan ses som en självklarhet av många. Men detta är en process hos barnet, en process som tar olika lång tid för alla barn att utveckla. Givetvis finns det olika faktorer som spelar roll för barnets talspråksutveckling¹, saker så som sjukdomstillstånd och olika diagnoser kan naturligtvis göra skillnad. Men i denna uppsats har jag fokuserat på hur förskolan² arbetar för talspråksutveckling och hur de använder "Babblarna" i syfte att försöka främja detta.

Lev Semjonovitj Vygotskij, en utvecklingspsykolog från forna Sovjetunionen som senare även blev känd inom pedagogiken menade att språk och tal är en ytterst viktig mental funktion hos människan, ord intar en viktig del av människans språkliga utveckling (Bråten, 1998). Detta är en viktig utveckling för att människor ska kunna interagera med varandra och kunna uttrycka värderingar och känslor.

Som läroplanen för förskolan (Lpfö 98) pekar på så ska förskolan vara en trygg, rolig och utvecklande plats för barnet. Förskolan ska fungera som en plats för barnet att utveckla sin förmåga till ansvarskänsla och social handlingsberedskap, detta för att solidi-

¹ Talspråksutveckling: Ordet utveckling förknippar vi ofta med barn, vi tänker på det som en process som pågår tills våra barn är vuxna. Barn utvecklas ständigt och hela tiden (Ladberg, 2000). Men när jag talar om utveckling i min uppsats, så talar jag om talspråksutveckling, vilket innebär barnets talspråk och hur det utvecklas. Det viktiga för mig är att skilja på språkutveckling och talspråksutveckling. Just språkutveckling kan innefatta så mycket mer än bara talet (Arnqvist, 1993). Men det är talet jag vill fokusera på.

² Förskola: En pedagogisk verksamhet för barn som ska fungera som startskottet för barnen i sitt livslånga lärande. En förskola ska vara en trygg plats, med tydliga mål och riktlinjer för personalen att följa (Skolverket, 2016).

ritet och tolerans tidigt grundläggs (Skolverket, 2016). För att kunna uppnå detta är talspråksutvecklingen en bidragande faktor. Lär vi oss snabbt att tala så kan vi snabbare lära oss att kommunicera via vårt talspråk.

Att jollret (de ljud) som barn börjar med vid ca 10 månaders ålder hade med talspråksutveckling att göra, trodde en del inte förrän under 80- och 90-talet (Westerlund, 2015). Det var då man märkte stora skillnader på barnets joller, och barnet kunde urskilja omgivningens språk. Vid den tiden uppmärksammade man även stavelsejoller, så som dadda, babba, tititi. Det gör hela min uppsats ännu mer intressant, med tanke på att "Babblarna" just fått sina namn efter dessa stavelsejud.

Jag kommer presentera "Babblarna" mer djupgående i bakgrunden, där kommer jag också berätta om Irené Johansson, som är professor i specialpedagogik och skapare av "Babblarna" och hennes syfte med dessa figurer.

För att återkomma till talspråksutveckling i förskolan så ville jag göra en studie där "Babblarna" är i fokus, där de utgör mitt fenomen som jag ville titta på. Jag ville veta, kan "Babblarna" vara ett material för förskolan att främja talspråksutveckling för små barn? Eller finns det något som talar mot detta?

Syfte och problemformulering

När man enligt Bråten (1998) ser att språkutveckling historiskt sett legat i framkant kan man inget annat än att bli nyfiken. Men när jag söker mig till nyare forskning kring talspråksutveckling, och hur man specifikt arbetar kring detta i förskoleverksamheten så har jag svårt att finna detta. Därför vill jag bidra med min undersökning och fylla en del av de tomrummen inom detta ämne.

Precis som jag nämnde i inledningen så är talspråksutveckling något viktigt, det är en del av människans utveckling som ökar interaktionen mellan människor. Talspråket gör så att vi kan uttrycka känslor och värderingar för varandra (Bråten, 1998).

Problemområdet jag har studerat är förskollärares arbete med "Babblarna" som material för att främja talspråksutveckling. Anledningen till att jag valt att undersöka just "Babblarna" är för att jag tror att det behövs bättre mer lättanvänt material i förskolan som

främjar talspråksutvecklingen. Detta grundar sig främst i att jag har svårt att finna ny forskning kring material som skapats för att främja talspråket. I dagens samhälle där det blir allt mer viktigt att kunna interagera, och ta plats, tycker jag att det är av största vikt att vi börjar med de yngsta. Små barn ska tidigt få extra hjälp om så behövs, kan vi då hitta arbetssätt som främjar talspråksutvecklingen tidigt så kanske vi även kan påverka barnens språkintresse i förskolan mer.

Jag har gjort halvstrukturerade intervjuer med fyra förskole pedagoger³. Med tanke på att förskolan ska lägga grunden för livslångt lärande hos barnen, tycker jag det är högst relevant att se vad de gör för att främja talspråksutveckling (Skolverket, 2016).

Syftet med min studie är att få en djupare förståelse för hur en förskola arbetar med talspråksutveckling och hur de använder sig av "Babblarna". Min framtidsplan är att någon gång jobba inom förskoleverksamhet och då vill jag gärna bidra till utvecklingen. Jag gillar att tänka nytt och se framåt, därför intresserar jag mig för hur nya produkter på marknaden kan vara till hjälp för att främja talspråksutvecklingen, som är syftet med "Babblarna". Jag vill alltså veta om förskollärarna tycker att "Babblarna" fungerar i deras verksamhet.

Jag väljer att avgränsa mig till några få halvstrukturerade intervjuer för att jag vill kunna transkribera och analysera mitt empiriska material ordentligt, jag anser annars att risken finns att tiden inte kommer räcka till och arbetet kan bli slarvigt. Om jag hade haft mer empiriskt material att analysera så fanns risken att jag inte kommit vidare i mitt arbete, utan eventuellt fastnat där.

³ Pedagog: Från början kom ordet pedagog från antiken, det var den slav som stod för undervisningen av herre familjens barn. Men idag har det en lite annorlunda betydelse, en pedagog är någon som vill underlätta och främja något hos den som undervisas. Pedagogik står för läran om utbildning, framförallt för barn. Kort sagt vill pedagogen främja lärandet för barnet på ett lättförståeligt sätt (Svenska Akademien, 1952).

Förskolan, ”Babblarna”, teori, litteratur och frågeställningar

För mig är det viktigt att ge läsaren en så bra inblick som möjligt i verksamheten där jag genomfört min studie. Jag vill samtidigt belysa varför det är så viktigt med talspråksutveckling för små barn vilket jag kommer göra här i mitt bakgrundskapitel. Jag kommer presentera verksamheten under ett påhittat namn ”Blomman”, detta för att med största mån kunna bevara intervjupersonernas anonymitet och även förskolans.

Jag kommer även lyfta vad skolverket säger om mål och riktlinjer som förskolan har att förhålla sig till samt vad som är tänkt att ingå i verksamheten när man pratar om talspråksutveckling för små barn.

Det kommer även en presentation av Irené Johansson som är skapare av Karlstadmodellen, som är en inspiration till ”Babblarna”.

Förskolan en pedagogisk verksamhet

Den första barninstitutionen i Sverige startade på tidigt 1800-talet (Emmoth, 2014). Hur modellen på institutionen skulle se ut tog man ur inspiration från England och Frankrike. Tanken och huvudsyftet med institutionen var främst omvårdnad av de barn vars föräldrar var tvungna att arbeta. Institutionerna kallades för småbarnsskolor eller barnkrubbor, de var få och fanns bara i storstäderna. De hade starka religiösa inslag, och barnkrubban var helt utan pedagogiska syften (Emmoth, 2014).

Något senare på 1800-talet öppnades den första kindergarten som ursprungligen kom från Tyskland, här fanns däremot en tydlig tanke med att barnen skulle utbildas. Dock var det oftast de rika som lämnade sina barn där, eftersom dessa kindergarten var avgiftsbelagda.

1904 inrättade Ellen och Maria Moberg den allra första folkbarträdgården, denna var öppen för alla barn, även för de som hade ont om pengar. Då det kostade en väldig liten summa pengar, och i många fall var de helt gratis, så kunde fler barn få tillträde. Syftet

med dessa trädgårdar var att barnen skulle lära sig socialt samspel med andra, och intellektuell stimulans (ibid).

Året 1943 blev socialstyrelsen huvudman för barnomsorgen. Dock valde fortfarande många mammor att stanna hemma med sina barn, vilket medförde att utvecklingen inom barnomsorgen gick trögt. Men på 1960-talet ökade kraftigt efterfrågan på arbetskraft och kvinnorna kom in på arbetsmarknaden, vilket gjorde att behovet av barnomsorg ökade (ibid).

Runt denna tiden skapades *barnstugeutredningen* som skulle komma att prägla den svenska förskolan under många år framöver (Emmoth, 2014). Man lade fokus främst på barnets språk och matematik. *Barnstugeutredningen* menade på att talspråksutveckling ska stimuleras under hela barnets förskole tid. För att främja utvecklingen ska de vuxna engagera sig i barnets talspråksutveckling. Man ska aktivt lyssna till barnens behov och leka fram språket, genom till exempel sång och rim.

År 1987 stod det klart att det fanns en pedagogisk plan för förskoleverksamheten. Beslutet kom från regeringen att barnomsorgen behövde förbättras. Huvudsakligen ville man med planen få alla landets förskola så jämna och lika som möjligt. Krav på att pedagogerna skulle ha kunskaper i barns utveckling och att de skulle veta vad som förväntades av barn i olika utvecklingsstadier fanns med i planen. Den viktigaste uppgiften var att stödja barnet i dess språkutveckling. Man skulle stimulera talets utveckling genom lek, rim, ramsor, dans och sång (ibid).

Det är året 1995 som socialtjänstlagen skärps och kommunerna blir tvingade till att erbjuda barnomsorg till alla som arbetar, studerar eller har barn med särskilda behov. Vid denna tiden ställer man även krav på kvalitén på förskolorna, och personalen ska ha någon form av barnomsorgsutbildning. Det är nu arbetet med förskolans första läroplan tar sin början. 1998 stod den klar. Lpfö98 blev dess namn, och det dess uppdrag var och är fortfarande ”att lägga grunden för ett livslångt lärande” (Emmoth, 2014).

Vad säger läroplanen om talspråksutveckling i förskolan?

Förskolans (Lpfö98) uppdrag är att lägga grunden för ett livslångt lärande för våra barn, precis som jag nämnde tidigare (Skolverket, 2016). Det ska vara en trygg plats för alla

barn oavsett bakgrund, etnicitet och kultur. Förskolan ska fungera som en plats där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Barn med särskilda behov, som till exempel talsvårigheter, ska få dessa tillgodosedda. En del av förskolans uppdrag går ut på att främja barnens språk- och kommunikationsutveckling, däribland talet. Gärna genom sång, rim och ramsor, men även genom högläsning ur böcker och drama.

När man tar sig an skolverkets läroplan för förskolan så kan man bland annat läsa om olika mål som verksamheten har. För att nämna några som jag tycker är viktiga att lyfta som har med språk- och talutveckling att göra:

- Utveckla nyanserat talspråk, ordförråd och begrepp samt sin förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra,
- Utveckla intresse för bilder, texter och olika medier samt sin förmåga att använda sig av, tolka och samtala om dessa,
- Utveckla sin skapande förmåga och sin förmåga att förmedla upplevelser, tankar och erfarenheter i många uttrycksformer som lek, bild, rörelse, sång och musik, dans och drama.

För att nå dessa mål så ska förskolläraren ansvara för barnen:

- ges förutsättningar för utveckling, och lärande och samtidigt stimuleras att använda hela sin förmåga
- får stöd och stimulans i sin sociala utveckling
- stimuleras och utmanas i sin språk- och kommunikationsutveckling

Dessa mål och riktlinjer kan man knyta an till bland annat talspråksutveckling som jag intresserar mig för (Skolverket, 2016).

Talspråkets utveckling

Vår språk- och kommunikationsutveckling börjar långt innan vi kan forma vårt första ord. Vi kan gå så långt tillbaka som när vi ligger i vår mammas mage (Ellneby, 2007). Innan vi föds så utvecklas vår hörsel, och från och med vid sex månaders ålder när vi ligger i magen kan vi tydligt höra vår mammas röst, och skilja den ifrån andras.

När vi väl kommer till världen försöker vi endast några få sekunder därefter göra vår röst hörd, då genom skrik. Detta är startskottet för vår talspråksutveckling.

Det finns olika stadier vi går igenom innan det första ordet formas. Allt börjar runt fem-nio månaders ålder, då börjar barnet jollra. Barnet försöker forma ordliknande ljud. Till-sammans med dessa ljud börjar barnet så småningom lägga till gester. Att barnet pekar på någonting samtidigt som det gör ett ljud, kan man tolka som att barnet försöker för-medla vad barnet vill genom sitt ”språk” (Ellneby, 2007).

Vid 15–24 månaders ålder börjar barnet bli självmedvetet och imitera sin omgivning. Det är vid denna tid som barnet börjar forma sina första ord. Dessa ord kan ha olika betydelse, ordet ”nalle” kan till exempel kan betyda olika för olika barn. Men som för-älder och pedagog så lär man sig snabbt vad varje barn har för avsikter med sina första ord. För att kunna tolka barnet i dess talspråksutveckling, kan man med fördel lägga ihop deras ansiktsuttryck, röstläge, kroppsrörelse och vad barnet tittar på för att kunna urskilja vad barnet faktiskt försöker säga (Poulsen, 1994).

Barnet börjar vid 24–36 månader förstå andras känslor och börjar samtidigt uppfatta andras tankar och avsikter barnet börjar alltså uppfatta andra människor som personer. Detta medför även en naturlig kommunikationsutveckling hos barnet men man ska inte glömma att alla barn är olika och därmed utvecklas olika fort. Vissa barn kanske till och med kan forma kortare meningar vid denna ålder (Söderbergh, 1988).

Babblarna

“Rätten för alla att få lära, utveckla och använda språk är det centrala i Karlstadmodellen (2017). Visionen är att främja ett gott liv för den enskilde med respekt, delaktighet och lika värde och ett mer humant samhälle för oss alla”

Iréne Johansson, skaparen av Karlstadmodellen som ständigt är under utveckling har alltid jobbat med fokus på frågeställningar om vad som utmärker ett gott liv och ett gott samhälle. Hennes fokus under större delen av hennes yrkesverksamma liv har kretsat kring just detta. Sedan 1980-talet början har Johansson arbetat med handledning av både personal och föräldrar i språkträning kring det enskilda barnet. Iréne Johansson kan titulera sig som professor i specialpedagogik, och jobbar numera som forskare vid enheten

för cochleaimplantat och vid Hörselhabiliteringen vid Karolinska Universitetssjukhuset. Karlstadmodellen är en modell, detta vill Johansson var tydlig med. Modellen är till för att fungera som språkträning, och modellen har vuxit fram och utvecklats i samarbete med föräldrar, personal och forskare.

Just "Babblarna" togs först fram på 1980-talet, i syfte att lära barn olika språkljud och därefter få en melodi i sitt språk och kunna forma ord. Men genom Hatten Förlag så tog Anneli Tisell fram ett "uppfräschat" variation av "Babblarna" 2008, detta i samband då hon fick en son med Down Syndrom och tyckte att det fattades bra material för att kunna främja talspråksutvecklingen hos sin son. Figurerna fick nya former och färger, och de har tagit Sverige och Skandinavien med storm. De är älskade av de flesta barn och lätta att använda. De har fått flytta in i de flesta pedagogiska verksamheter inom förskolan, men finns även tillgängligt för alla (karlstadmodellen.se).

"Babblarna" är språkpedagogiska figurer för barn främst framtagna för att hjälpa barn med språksvårigheter. Men på senare tid har det blivit omåttligt populära hos alla barn. På Youtube har deras första låt visats fler än 140 miljoner gånger.

Babba, Bobbo, Bibbi och Dadda, Doddo, Diddi är de sex "Babblarna" som allt startade med. Det kan för läsaren låta märkligt men dessa "Babblare" vars namn jag precis nämnde, är alltså framtagna för att främja barns talspråksutveckling. Varje "Babblare" har sitt ämne och syfte.

Figur: De första "Babblarna" figurerna. Hämtad: Hattenförlag.

”Babblarna” kan man knyta an till Lpfö98, detta genom deras olika begrepp som de står för, här nedan kommer en presentation av de olika figurerna:

Babba, står för språket. Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar nyanserat talspråk, ordförråd och begrepp samt sin förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra barn (Skolverket, 2016).

Bibbi, står för matematik. Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin förståelse för rum, form, läge och riktning och grundläggande egenskaper hos mängder, antal, ordning och tal begrepp samt för mätning, tid och förändring (ibid).

Bobbo, står för rörelse. Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin motorik, koordinationsförmåga och kroppsuppfattning samt sin förståelse för vikten av att värna om sin hälsa och sitt välbefinnande (ibid).

Dadda, står för natur/teknik. Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin förståelse för naturvetenskap och samband i naturen, liksom sitt kunnande om växter och djur (ibid).

Didi, som står för skapande. Förskolan ska sträva efter att alla barn utvecklar sin skapande förmåga och förmåga att förmedla sina upplevelser, tankar och erfarenheter i uttrycksformen bild och till sist (ibid).

Doddo, står för känslor/social kompetens/värdegrund. Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin förmåga att uttrycka sina tankar och åsikter och därmed få möjlighet att påverka sin situation (ibid).

”Babblarna” finns i 10 tryckta böcker, där deras fokus ligger på olika begrepp som till exempel *språkkunnighet, motorik och rörelse, social kompetens, naturkunskap, kreativt skapande, matematik och problemlösning*. Det finns även olika typer av spel och pussel i olika storlekar som man kan köpa likväl som de olika figurerna i plast eller som mjukisdjur. Det allra senaste är deras app som man kan ladda ner till olika enheter, och deras nya musikal som reser landet runt och ständigt är slutsåld (Hattenförlag, 2017).

Litteraturgenomgång

I mitt sökande efter litteratur och tidigare forskning har jag sökt mig till olika databaser och bibliotek. För att nämna några databaser så har ERIC, LUBSearch, Lovisa, Google Scholar och swepub varit till stor hjälp. Utöver det har jag tagit hjälp av mitt lokala bibliotek men även den kunniga personalen vid Lunds Universitets olika bibliotek.

När jag orienterat mig i tidigare forskning och litteratur som varit relevant för mitt ämne så har jag använt mig av sökorden talutveckling, förskolan, pedagog, barn, förskolepedagogik och förskollärare. Men jag har även använt engelska sökord som preschool education och oral language. Jag har sedan i olika kombinationer av dessa sökord kommit fram till vilken forskning och litteratur jag velat läsa in mig på.

Mitt urval av tidigare forskning och litteratur kommer jag presentera i det här avsnittet av min uppsats. Det har inte varit helt lätt att hitta exakt vad jag varit ute efter. Det har gjorts en hel del tidigare forskning på ämnet språkutveckling, men mindre på specifikt talspråsutveckling. När jag lagt på mitt kritiska öga och även varit källkritisk har det varit ännu lite svårare att finna rätt material. Att forskningen ska vara granskad och litteraturen publicerad och tryckt har gjort det till en utmaning. Slutligen har jag fått fördjupa mig mer i litteratur än forskning.

Teoretisk anknytning

Eftersom min studie har syftet att undersöka hur pedagogerna på förskolan ”Blomman” arbetar för att främja talspråkutveckling, så passar det bra att utgå ifrån det sociokulturella perspektivet och dess syn på lärande och utveckling. Några av de centrala begreppen i det sociokulturella perspektivet är bland annat kommunikation och proximala utvecklingszonen, men också scaffolding (stöttning) som kanske är det allra viktigaste begreppet för min uppsats (Kroksmark, 2011).

Det sociokulturella perspektivet

En nytänkande psykolog från forna Sovjetunionen vid namn Lev Semjonovitj Vygotskij blev blott 38 år gammal. Vygotskij levde mellan åren 1896–1934 och var verksam under en kort men intensiv period. Man kan jämföra hans verk med klassiker som Freud och Piaget. Vygotskij utvecklade den kulturhistoriska dialektiska teorin, det är en psy-

kologisk teori om hur människan med hjälp av språket tolkar och förstår sin omgivning. Han menar att tanken och känsla hör ihop, till skillnad mot vad Freud och Piagets utvecklingspsykologiska teorier säger.

Det var inte förrän på 1960-talet som Vygotskij blev känd i väst, detta på grund av att hans skrifter först förbjöds efter hans död. Först 1981 kom det enda hittills översatta verket ”Tanke och Språk” från Vygotskij på svenska kom (Vygotskij, 2010).

Det sociokulturella perspektivet har sitt ursprung i Vygotskijs sätt att tänka kring språk, utveckling och lärande (Kroksmark, 2011). Enligt Vygotskij intresserar man sig för hur människor samspelar med varandra. Även hur lärandet sker är av stor vikt beskriver Säljö (2000). Det är genom socialt samspel med andra människor som vi interagerar med varandra och då kan lära oss individuellt.

Inom det sociokulturella perspektivet finns det tre olika delar att analysera lärandet på enligt Säljö (2000), det är individnivå, samhällsnivå och organisationsnivå. Det var under 1980-1990-talet som sociokulturella perspektivet fick fart inom förskolan, det var då man mer aktivt började använda det som teoretisk anknytning för det pedagogiska arbetet. Jag kommer i denna uppsats fokusera på att analysera på individnivå.

Anledningen till att jag väljer det sociokulturella perspektivet är för att en av grunderna till att perspektivet kom tillbaka, och blev aktuellt igen, är att samhället blir allt mer mångkulturellt och det globaliserade samhället växer fram med variation i värderingar och kunskaper (Säljö, 2000). Det viktigaste att belysa med det sociokulturella perspektivet är att vi människor är tillsammans i läroprocessen som gör att kunskap kan växa.

Den proximala utvecklingszonen är ett av Vygotskijs mest kända begrepp. Vad innebär då detta? Det innebär att barnen befinner sig i två olika zoner i den första zonen utvecklas barnet med hjälp av en pedagog, lärare eller annan person som kan mer än barnet i fråga. Barnet behöver i denna zonen hjälp att ta sig vidare till nästa zon. Detta gör till exempel pedagogen genom att vägleda barnet, för att sedan avveckla sin närvaro när barnet är redo för att gå vidare själv. Andra zonen innebär att barnet utvecklas med hjälp av sig själv, den övar sig till att utvecklas (Kroksmark, 2011). Barnet lär sig ständigt nya saker och kan därför utveckla nya kunskaper, med hjälp av andra och sig själv.

Ett viktigt begrepp är scaffolding (stöttning) och går ut på det som det låter. Att den mer erfarna ska stötta den som har mindre kunskap, i detta fallet barnen som utvecklar sitt talspråk. Men det är samtidigt viktigt att låta barnet testa sina språkgränser själv för att språket ska kunna utvecklas. Den erfarna ska fungera som ett stöd och hjälpa barnet att hitta rätt.

Ett annat mycket centralt begrepp i det sociokulturella perspektivet är kommunikation, och detta begreppet går hand i hand med interaktion menar Säljö (2000). Detta för att lärande och utveckling i språket ska kunna ske. För att kunna interagera med andra socialt är barn beroende av språk och kommunikation. Genom dessa två begrepp kan barnen göra sig förstådda i till exempel leken. I leken måste de kunna förmedla sina tankar och föreställningar, allt för att de andra barnen ska vilja delta i barnets lek (Gjems, 2011). Även Doverborg och Pramling Samuelsson (2012), anser att språklig utveckling sker när barn integreras med andra människor, detta speglar som sagt ett av det allra viktigaste begreppet kommunikation i det sociokulturella perspektivet. Det är detta begreppet som kommer vara mest centralt i denna uppsats.

Litteratur om talspråksutveckling i förskolan

Som Katarina Emmoth (2014) skriver i *Grunden läggs i förskolan*, så är det viktigt hur vi stimulerar barns talspråksutveckling. Vi måste vara aktiva och intresserade för barnens behov för att kunna förmedla något positivt till barnen. Hon menar att förskolan lägger grunden för lärandet hos barnet. Med koppling till mitt syfte så är detta väldigt relevant, för att kunna främja barnens talspråksutveckling måste vi alltså vara intresserade för barnens behov men samtidigt kunna lägga fokus på det didaktiska i förskolan. För att kunna främja talspråksutvecklingen måste vi lägga mer tid på att undervisa barnen på ett lättsamt sätt utan att det blir ett krav.

I *Det berättande barnet* skriver Pia Thomson (2013) bland annat om hur viktigt det är med lättsam undervisning för små barn. Hennes bok är riktad till dem som arbetar professionellt med barns språkliga aktiviteter, men som vill utvecklas och som vill hitta nya sätt att främja barnens talspråksutveckling. Hon tar bland annat upp vikten av att kommunikation är ett samspel som måste fungera för att vi ska kunna förmedla nya kun-

skaper till barnen. Precis som Emmoth (2014) menar Thomson (2013) att pedagogens intresse för barnets utveckling är nyckeln till främjandet av talspråksutvecklingen.

Men hur tycker forskarna att vi ska främja talspråksutveckling då? De allra flesta verkar vara överens om att kommunikation och engagemang från pedagogerna är nyckeln till framgång. Men hur når vi dit i takt med att samhället förändras? Det ställs högre krav på förskolorna och pedagogernas ämnesdidaktiska val i verksamheten. Förstärkt fokus ligger på bland annat språk och tal menar Pramling och Tallberg (2013).

Som jag tidigare nämnt så har Lpfö98 sina mål och riktlinjer som förskoleverksamheten och dess pedagoger ska följa. Förskolan ska vara en utvecklande och lärande miljö för barnet. Pedagogerna ska möta varje barns behov och nivå, och därefter finnas som stöd för vidare utveckling (Skolverket, 2016).

Det finns så klart många svar på hur man ska främja talspråksutvecklingen, men ett av de återkommande svaren som jag kunnat läsa mig till är rim och ramsor, ett bra sätt att stimulera talspråksutvecklingen anser en del. Även Skolverket (2016) lyfter rim och ramsor som ett bra hjälpmedel till talspråksutveckling. Rim och ramsor är även något som mina intervjupersoner pratar mycket om, och där kommer även "Babblarna" in i bilden.

Frågeställningar

För att kunna ta mig igenom min studie och svara på mina tankar och funderingar kring mitt ämne har jag valt att utgå från dessa frågeställningar:

Hur används "Babblarna" för att öka talspråksutveckling?

Främjar användandet av "Babblarna" talspråksutvecklingen hos förskolebarn?

Kan man finna stöd i litteraturen för svaren jag fått av intervjupersonerna?

Mina frågeställningar kommer styra min studie tillsammans med mitt syfte. De kommer utgöra det centrala i mitt arbete och jag kommer vila mina argument mot dessa frågeställningar.

Metod

I mitt metodkapitel presenterar jag mitt val av vilken metod jag använt för att göra min studie, alltså en förklaring av mitt metodval som är halvstrukturerade intervjuer. Jag kommer presentera förskolan som jag gjort min studie på, och den har jag valt att döpa om till "Blomman". Detta har jag gjort för att jag vill aidentifiera förskolan i min text, och skydde deras integritet. Jag berättar hur mitt urval gått till, alltså hur jag valt ut de personer jag intervjuat, och vad jag tänkt kring detta val. Vidare finns min redogörelse för hur jag tagit hand om mitt empiriska material, och hur jag har genomfört min studie. Slutligen finns en analys av tillförlitlighet, forskningsetiska aspekter, och vad jag borde tänka på när jag genomförde min studie ur ett etiskt tänkande, och till sist metodkritik, här presenterar jag mina kritiska tankar jag har om min metod.

Jag kommer försöka vara så tydlig som möjligt då jag vill att läsaren ska förstå hur jag tänker och hur jag genomförde min studie.

Blomman

Förskolan som jag har valt att genomföra min intervjustudie på, har jag valt att kalla "Blomman". "Blomman" har ett annat namn i verkligheten, men för att skydda deras identitet och minska "risken" för att man ska kunna komma på vilken förskola jag gjort min studie på, är detta ändrat.

"Blomman" drivs som ett personalkooperativ, med detta menas att bolagsformen är en ekonomisk förening, med en styrelse bestående av personalrepresentanter och en styrelseordförande som tillika är förskolechef. All personal på förskolan är delaktiga i verksamheten och har ansvar och är medbestämmande. Förskolan drivs utan privat vinstintresse, vilket gör att överskottet och alla resurser går till förskolan och barnen tillgodo. Förskolan har tillsammans med föräldrar gjort en värdegrundsplan, den utgör basen för verksamheten och ses över årligen.

För att möta alla barn och deras behov jobbar förskolan mycket med ålderssegregerade aktiviteter, med det menas i detta fallet att barnen delas upp efter ålder och gör aktiviteter utefter individuella kompetenser.

När barnen lämnar förskolan "Blomman" för att gå vidare till förskoleklass, är deras mål att varje barn bär med sig i sin ryggsäck deras ledord: jag vill, jag kan, jag vågar. För att uppnå detta så vill förskolan förstärka var och ens självförtroende, se till att deras nyfikenhet och lust för det fortsatta livslånga lärandet stimuleras, och utveckla deras empatiska och sociala förmåga för att bli goda medmänniskor. På förskolan finns det 6 avdelningar som är åldersblandade 1-5-åringar på alla avdelningar.

Men vid utvalda tillfällen samarbetar de olika avdelningarna åldersintegrerat med varandra. De har ca totalt 18 barn per avdelning. Det är hög personalkompetens på Blomman, 80 % av personalen är utbildade förskollärare och ca 20 % är utbildade barnskötare, på varje avdelning arbetar det 3–4 pedagoger.

Urval

Mitt urval är ett bekvämlighetsurval. Jag har valt att intervjua fyra förskollärare på en förskola i närheten av där jag bor, och där jag vet att de använder sig av "Babblarna" för att bland annat främja talspråksutvecklingen. Bekvämlighetsurvalet gjordes för att jag ville ha möjligheten att återkomma till förskollärarna vid frågor på ett bekvämt sätt, då jag själv föredrar att man pratar ansikte mot ansikte.

Jag har genomfört halvstrukturerade intervjuer (bilaga 2) med pedagogerna med syfte att ta reda på hur de använder "Babblarna", och om de tycker att detta material främjar talspråksutvecklingen hos barnen mellan 1,5–3 års ålder (Kvale & Brinkmann, 2014).

Material

Svaren jag fått ut av intervjuerna har jag transkriberat om till text, och har sedan tolkat och analyserat resultatet genom en innehållsanalys. Jag har alltså tittat på innehållet i mitt empiriska material samtidigt som jag tittat på tidigare litteratur inom ämnet. När jag transkriberade intervjuerna till text lade jag särskilt vikt vid tonläge och om intervjuerna betonade vissa ord. Mitt mål är att man ska kunna högläsa min transkription så att den liknar den inspelade interaktionen så mycket som möjligt. Data som jag samlat in kommer utgöra det empiriska materialet, det vill säga intervjuerna, utskrifterna och litteratur (Fejes & Thornberg, 2016). Resultatet av denna studie hoppas jag kommer kunna tillföra en diskussion i förskolan som främjar talspråksutvecklingen. Jag

hoppas också på att "Babblarna" är ett material som fungerar i praktiken, och därför kanske bli ett material att vidare kunna göra en observationsstudie på.

Genomförande

Inför min studie formulerade jag ett mejl där jag beskrev mitt syfte med min studie som jag ville genomföra (bilaga 1), därefter har jag skickade detta mejl till förskolechefen på den förskola där jag visste att de använder "Babblarna" som material för att främja tal-
språksutvecklingen. I väntan på svar arbetade jag fram min intervjuguide (bilaga 2) som jag kom att använda vid genomförandet av intervjuerna. När väl svaret från förskolechefen kom så kontaktade jag och förskolechefen tillsammans de pedagoger på förskolan som förskolechefen trodde skulle vara intresserade av att delta. Där frågade jag sedan pedagogerna om de skulle kunna tänka sig att bli intervjuade i syfte att dela med sig av sina erfarenheter kring talspråksutvecklingen och användandet av "Babblarna" på deras avdelning, och de samtyckte till medverkan.

Intervjuer

Jag genomförde mina intervjuer på förskolan där pedagogerna och förskolechefen arbetar, i ett avskilt personalrum. Beslutet om var intervjuerna skulle ske var något vi kom fram till tillsammans och som passade oss alla väldigt bra. Jag hade räknat med att intervjuerna kunde ta ca en timme vardera. Vid genomförande visade detta sig variera från intervju till intervju. Den längsta slutade på ca en timme och 15 minuter, medan den kortaste endast tog ca 45 minuter.

Intervjuerna spelades in på min telefon, och jag hade även ett anteckningsblock om jag skulle vilja styrka något med stöd från noteringar. Anteckningsblocket kom dock aldrig till nytta. Jag valde en kombination av ljudinspelning och anteckningar för att styrka mitt material i fall något skulle falla bort. Men då jag aldrig använde mitt anteckningsblock så var detta kanske inte heller nödvändigt att ha med mig.

Jag är väl medveten om att ljudinspelning kan påverka den som intervjuas och att denne svar kan bli begränsade (Kvale & Brinkmann, 2014). Men eftersom de som intervjuades gav sitt medgivande till ljudinspelning så valde jag denna metod. Även anteckningar kan under en intervju störa den som intervjuas, och även den som intervjuar kan missa

något när man tittar ner och antecknar, därför skulle anteckningar endast ske om något utmärkande skulle styrkas med notering. Nu fick jag aldrig uppleva om noteringar var till fördel eller nackdel, eftersom de aldrig kom till användning (ibid).

Arbetsgång vid analysen av mina intervjuer

Vid analysen av mina intervjuer så fokuserade jag först och främst på att transkribera om allt till text, för att sedan finna röda trådar som binder samman svaren i de olika intervjuerna. På så sätt kunde jag sedan dela in intervjuerna i teman. Hur dessa teman uppstod var naturligt, i börjar av intervjuerna pratade vi mer allmänt om talspråksutveckling, detta resulterade i rubriken *"Förskollärarnas beskrivningar av talspråksutveckling på avdelningarna"*. För att sedan gå över att tala mycket om olika åldersindelade aktiviteter och vad de har för betydelse i, detta hamnat i en under rubrik till föregående, *"Åldersindelade grupper, spelar det någon roll?"*. Avslutningsvis tog frågorna om "Babblarna" fart, och därför passar sista rubriken *"Babblarna", ett främjande talspråks material enligt förskollärarna"* som handen i handsken. Men för att se om det finns någon substans i vad mina intervjupersoner berättat så har jag avslutat detta kapitel med rubriken *"Litteraturen ger svar"* (Backman, 2016).

Anledningen till att jag tematiserat mina svar är på grund av att jag ville bryta ner mina intervjuer i mindre delar. Jag har matchat mina intervjupersoners svar mot varandra och på så sätt kunnat sammanfatta och kategorisera mina intervjuer (Kvale & Brinkmann, 2014).

Etik

När man ska göra en intervjustudie måste man tänka på de etiska och moraliska frågorna. Det är av yttersta vikt att jag som forskare berättar för mina intervjupersoner vad min studie går ut på, vad den har för syfte och vad jag har för mål med den (bilaga 1). Jag har också informerat om att min rapport kommer publiceras och därmed kommer de intervjuades svar komma till tryck (Kvale & Brinkmann, 2014).

Det är av största vikt att de som intervjuas har gett sitt samtycke till att delta, men även här har jag som forskare ansvar att upplysa de om att det är helt ok att avbryta intervjun

när helst intervjupersonen önskar. Som forskare har jag även ett ansvar att få den som intervjuas att känna sig så trygg och bekväm som möjligt, så att stress kan undvikas. Anonymiteten ska lyftas och den som intervjuas ska behandlas med största respekt när intervjun transkriberas om till text (ibid).

Ett vanligt etiskt problem som kan uppstå under analysarbetet är att forskaren, i detta fallet jag, tolkar den intervjuades svar fel. Detta kan då påverka resultatet, och få en helt annan innebörd. Detta är en sak som jag har försökt undvika i största mån. Jag har försökt undvika detta genom att noga lyssnat på mina intervjuer mer än en gång innan jag transkriberat om dem till text. Jag har sedan analyserat mina intervjuer en och en, för att sedan matcha dem mot varandra (ibid).

Analys

I denna delen av arbetet kommer jag presentera analysen av min empiri. Jag har delat in resultatet av min analys under tre rubriker, nämligen: *Förskollärarnas beskrivning av talspråksutveckling på avdelningarna*, *"Babblarna"*, *ett främjande talspråksmaterial enligt förskollärarna* och *Litteraturen ger svar*. Dessa rubriker symboliserar de uttryck jag delat in analysarbetet efter.

I texten nedan har jag avidentifierat mina intervjupersoner och ersatt deras namn med påhittade (Anna, Emma, Sara och Ella). Liksom när jag berättar om förskolan jag gjort intervjuerna på som jag kallar för "Blomman". Jag vill höja anonymiteten för deltagarna och förskolan i den mån jag kan.

Förskollärarnas beskrivningar av talspråksutveckling på avdelningarna

För att få en överblick av arbetet på avdelningarna där jag gjorde mina intervjuer ställde jag inledningsvis en fråga av mer allmän art, jag ville veta hur de arbetar kring talspråksutveckling. Pedagogerna känns väldigt eniga i denna frågan, även om de ger svar på sina egna vis. De alla upplever att detta är en ständigt utvecklande process, men också att det alltid går att bli bättre. På "Blomman" arbetar avdelningarna enskilt, men allt som oftast tar de hjälp av varandra, och motiverar varandra.

"Vi jobbar mycket med rim och ramsor, det gillar barnen, samtidigt som vi också tycker det är väldigt kul", berättar Emma. Precis som jag nämnde tidigare, så kommer rim och ramsor på tal ganska tidigt i mina intervjuer med pedagogerna. En av de andra pedagogerna, Ella pratar mycket om att de ofta använder barnens egna berättelser och upplevelser när det kommer till talspråksutveckling. Barnen får använda bilder som deras föräldrar har skickat till dem via mail eller sms till förskolan, i syfte att barnen ska ha något att berätta om när de har speciella tillfällen för just denna aktivitet. Ella ger exempel på en sådan situation.

*Det kan vara runt fruktstunden, då har personalen valt ut någons bild som en för-
älder skickat in, men en kort text som beskriver bilden så personalen kan hjälpa
barnet på vägen när det ska förklara/återberätta för de andra vad som händer på
bilden. Barnet får du möjlighet att ur sitt eget minne och upplevelse tid att berätta
något för de andra barnen, samtidigt som de andra barnen får lära sig att lyssna.*

Dessa stunder är väldigt populära hos barnen, men så även hos pedagogerna. Barnen brukar vara väldigt öppna för att berätta om sina bilder och gör alltid så gott de kan. Men även de barnen som sitter och lyssnar tycker det är spännande, och brukar ofta sitta tysta och förväntansfulla, berättar Ella.

När vi upplever saker tillsammans, så skapar vi nya förutsättningar för talspråksutvecklingen, säger Anna. Med detta menar hon till exempel när de går på utflykt eller liknande så upplever pedagogerna och barnen något tillsammans, som de sedan kan samtala om eller skapa någon aktivitet kring. Som till exempel rita av en ”Babblare” i den miljön de nyss varit i, eller sjunga en sång om det som de nyss upplevt tillsammans. Allt som oftast är ”Babblarna” en del av dessa utflykter eller upplevelser.

Saras uppfattning om talspråksutvecklingen på förskolan är att den är bra, hon tycker att förskolan följer riktlinjerna från skolverket med god marginal. Hon vill påpeka att deras ständiga utvecklings tänkande är inspirerande för båda personalen och barnen. Sara har inte jobbat på avdelningen mer än två år, men har varit på förskolan i tio. Arbetet skiljer sig på de olika avdelningarna, men målen är alltid detsamma säger hon. Liksom de andra berättar snabbt Sara om deras jobb med ”Babblarna” och hur lätta de är att använda tillexempel som hjälp att komma på nya, utmanande aktiviteter för barnen i deras talspråksutveckling.

Efter att ha pratat lite om det allmänna arbetet kring talspråksutvecklingen på förskolan, och deras avdelningar var det naturligt att gå vidare i intervjuerna där vi landade i att prata om hur man jobbar för att främja talspråket hos de olika åldersgrupperna. Denna delen tog mer utrymme än jag först trott att den skulle göra, men detta verkade vara en stor del av verksamheten.

Åldersindelade grupper, spelar det någon roll?

Är åldersindelade grupper att föredra? Kan det främja eller hämma talspråsutvecklingen, eller kanske en kombination?

Pedagogerna jag samtalade med såg detta på olika sätt. De menade på att allt har sina positiva och negativa sidor. Sara, menade på att barn lär sig av varandra. På gott och ont, var hon tydlig med att tillägga. Men om vi ska lägga fokus på det positiva så menar hon på att små barn gärna vill göra som de stora barnen gör. Som ett exempel hon nämner, vid matbordet så ber ett av de äldre barnen om mer potatis, då gör oftast ett av de yngre barnen det också. För att förtydliga denna situation fortsätter hon, så vill hon nå fram till att de yngre barnen då försöker forma just ordet potatis, och på så sätt är de äldre barnen behjälpliga i de yngres talspråkutveckling. Men snabbt därefter skrattar hon till och säger, ”men vi ska inte glömma alla ”fula” ord de äldre lär de yngre”. Med det sagt så vill hon ändå påpeka att det inte behöver vara negativt, utan även det är utveckling.

Men för att återkomma till min rubrik, om det har någon betydelse för åldersindelade grupper, så har jag funnit att svaret på den frågan är ja. Efter att lyssnat och analyserat mina intervjuer så lutar alla ändå mot att det är ”lättare” att ha styrda aktiviteter och övningar om man delar upp barnen efter ålder. Dels så blir grupperna betydligt mindre, men även så kan vi se varje individs behov på ett annat sätt menar Anna. Hon berättar om en av aktiviteterna som 3-års gruppen fick göra, nämligen:

Att gå till den närliggande skogen och hitta tre olika saker som har samma färg som Bobbo (röda figuren), men även sjunga en sång för Bobbo så han skulle våga sig fram. Barnen tycker verkligen dessa ”uppdrag” är spännande, och på så vis utvecklande. Det är lätthanterliga för personalen att göra små saker, men som blir stora och spännande för barnen tillsammans med ”Babblarna”.

När jag summerar vad mina intervjupersoner sagt till mig under våra intervjuer, så tolkar jag det som att alla jag talat med är överens om att förskolan jobbar aktivt för talspråkutveckling, och de finner att ”Babblarna” är bra stöd till att främja detta.

”Babblarna”, ett främjande talspråksmaterial enligt förskollärarna

För att återkoppla till mina forskningsfrågor som lyder: Hur använder man “Babblarna” för att öka talspråksutveckling? Och främjar användandet av “Babblarna” talspråksutvecklingen hos förskolebarn? Så vill jag gärna återberätta vad mina intervjupersoner sagt kring detta.

Pedagogerna på förskolan ”Blomman” tycker att ”Babblarna” är lätta att använda, de är användbara till de mesta. Barn i alla åldrar gillar dem. Dock är det mest barnen i ålder 1,5–3 år som förskolan aktivt använder ”Babblarna” i syfte att främja talspråksutvecklingen med. En av förskollärarna berättar att när de först tog in ”Babblarna” på förskolan.

Då hade de byggt ett hus till ”Babblarna” där de en efter en flyttade in. Då gjorde personalen lite olika saker för att presentera de olika ”Babblarna”, som till exempel när Doddo skulle flytta in, så hade personalen efter stängning målat små, små fötter över golvet från ytterdörren till huset det byggt. Så när barnen kom dagen därpå så blev det ett spännande sätt att introducera just Doddo på. Alla barnen tyckte detta var väldigt spännande, även de äldre barnen. Endast fantasin sätter gränser på vad man kan göra med ”Babblarna”.

Sara berättar att efter att alla ”Babblarna” flyttat in på förskolan så hör man många av de små barnen använda sig av stavelserna som just ”Babblarna” står för, och det är något hon inte upplevt lika tydligt med de yngre barnen tidigare. Detta är något jag kan tyda i de andras svar också, att de märker att de yngre barnen gärna formar språkljuden från ”Babblarna”. Detta beror nog på de lätta stavelserna ”Babblarna” har, menar Sara. Medans innan de började använda ”Babblarna” så kunde man inte riktigt se så tydligt att de mindre barnen försökte aktivt använda språkljud, enligt Sara. Om detta beror på att barnen tycker ”Babblarna” är roligare än det material som användes tidigare är svårt att säga.

Emma menar på att även om alla barnen är olika och utvecklas på olika sätt, och i olika hastighet så kan man ändå tydligare se ett mönster nu när barnen har figurer att relatera

till samtidigt som de har ett namn på dem. Kort sagt menar Emma att hon upplever att barnen lättare utvecklar talspråk när de har figurer som de kan ta på, alltså ett fysiskt material som barnen kan ha i sin hand samtidigt som de formar ett språkljud.

Men är ”Babblarna” ett vinnande koncept? Ja, absolut menar Sara. Vad kan vara mer vinnande än om vi ser en utveckling hos barnen, samtidigt som vi skrattar och har kul tillsammans? Anna, tycker samma. Hon säger att användandet av ”Babblarna” aldrig blir tråkigt, det finns alltid något nytt att hitta på.

Eftersom ”Babblarna” ändå är ett relativt nytt material på förskolan så kan jag inte låta bli av nyfikenhet att fråga hur de jobbade innan ”Babblarna” kom in i bilden. Svaret på den frågan är lite svårt att tyda, pedagogerna är lite osäkra i sina svar, och kan inte riktigt sätta ordet på något konkret förutom att de även då använde sig av rim och ramsor, och de läste mycket böcker för barnen. Självklart har de sagostunder fortfarande, kanske till och med varje dag. Frågan är då, hur kommer det sig att pedagogerna inte riktigt vet hur de jobbade tidigare? Beror det på att det har bättre kunskaper kring ämnet nu, eller att material tidigare inte varit tillräckligt bra och motiverande för pedagogerna?

Jag vill så klart också veta om ”Babblarna” kan begränsa talspråsutvecklingen på något sätt, men här får jag ett direkt nej från alla mina intervjupersoner. De är samförstådda kring denna fråga rakt av. De enda som skiljer svaren åt är att de med olika ord drar slutsatsen att det i så fall själva är personalen som begränsar utvecklingen.

Litteraturen ger svar

För att tolka mina intervjupersoners svar har jag sökt mig till litteraturen, men finns mina svar här? Eftersom halvstrukturerade intervjuer är ett empiriskt material som är tolkningsbart, så är det inte helt lätt att matcha det med litteratur och forskning (Kvale & Brinkmann).

Det sociokulturella perspektivet anser att barnet har en proximal utvecklingszon, det vill säga olika steg i sin utveckling. Detta kan man med säkerhet tyda i mitt resultat. Barnen utvecklar sitt talspråk med hjälp av stöd och stöttning ifrån både personal och andra barn, och allt eftersom utvecklar de talet på egen hand (Kroksmark, 2011).

Vygotskij talade mycket om att språkets viktigast funktion är kommunikation, ett av det sociokulturella perspektivets begrepp (Bråten, 1998). Han menade att en språklig handling är en handling som utförs med ord. Så genom orden kan vi utvecklas som människor, och därmed kommunicera med varandra.

Men precis som i litteraturen jag läst så talar personalen på förskolan "Blomman" om rim och ramsor och att detta är ett bra, och enkelt sätt för barnen att lära sig enstaka ord. De utvecklar då sitt ordförråd, och förmågan att leka med ord växer. Dessa påstående styrker även Pramling (2010) i sin bok *Glittrig diamant dansar, små barn och språkdaktik*. Pramling (2010) menar på att barn i yngre år utvecklar gärna sitt talspråk genom rim, ramsor, sång och lek.

Även Westerlund (2015) skriver om rim och ramsor, hur små barn är moget för rytmupplevelsen i dessa långt innan de kan tolka bilder och foto.

Exempel på sådan ramsa kan vara- "baka, baka liten kaka, rulla, rulla liten bulla- och skjuts in i ugnen", den är en ramsa som barnet kan göra kroppsrörelser till på egen hand, men även tillsammans med andra. Detta är "lätta" ord och får ord för barnet att känna igen.

Att uppmuntra barnet att fylla i ord i rim och ramsor kan vara till stor hjälp för tal-
språksutvecklingen menar Westerlund.

Precis som Ella berättar under vår intervju, så skriver Barbro Bruce och Bim Ridersporre (2013) i sin bok att barns talspråksutveckling främjas när man delar upplevelser och uppfattningar. Man tar vara på varandras tankar och idéer som material för utveckling. Även Thomsen (2013) diskuterar detta i sin bok *Det berättande barnet*. Thomsen menar att vi ska använda varandras berättelser till något positivt, och se det som en tillgång att utveckla talet när vi pratar kring det vi upplevt.

För att koppla tillbaka till barn som lär sig av varandra så har Ingrid Pramling skrivit en del om detta. Hon menar på att barn tar efter varandra, de hjälps åt att skapa sin egna värld, där fantasi och egna perspektiv växer fram (Pramling & Tallberg, 2013). Hon menar också på att små barn ofta gör som stora barn, oavsett om det är rätt eller fel. Precis som de flesta av oss så har vi förebilder, någon vi ser upp till. Oftast är det precis så

äldre barn är för de yngre barnen. De yngre barnen vill inte bara leka det som de äldre leker, utan det vill också tala som dem (ibid).

Men för att hitta en koppling i litteraturen när det kommer till ”Babblarna” har det varit svårare. Då jag inte hittat någon tidigare forskning just kring användandet av detta material, så ser jag det som en stor tillgång att jag gjort denna studie. Med min intervjustudie har jag nu fyllt en del av de tomrum som fanns inom talspråksutveckling. Men har också gjort det möjligt att om man vill, göra en vidare studie om ett material som ska främja talspråksutvecklingen hos förskolebarn.

Sammanfattning av analys

Jag vill avsluta mitt analysarbete med en kort sammanfattning. Analysarbetet är den delen som varit roligast att göra. Att få fram svar på mina frågor, och matcha de olika pedagogernas svar mot varandra. Svårigheten att inte hitta tidigare forskning på ”Babblarna” blev en utmaning, men det gjorde samtidigt att det jag gjorde kändes än mer viktigt. Att på något sätt kunna fylla ett litet tomrum med ny kunskap ser jag som en motivation till att fortsätta.

När jag tänker på att barn lär sig av varandra och av oss vuxna så tänker jag att så är det hela livet. Vi söker svar och stöttning hos de som kan det vi försöker lära oss.

Att vi sen upplever saker tillsammans, som gör att vi skapar minnen, för att sedan kunna plocka fram detta som ett material till talspråksutveckling är något fint och värdefullt tror jag. Detta är nog ett verktyg som kan utvecklas och användas mer aktivt.

Skolverkets mål och riktlinjer följs väl enligt en av pedagogerna, detta tycker jag är en viktig iakttagelse av henne. Att hon tycker att ”Blomman” följer målen och riktlinjerna tyder ändå på att de försöker jobba aktivt med dem.

På ”Blomman” är det som jag nämnt tidigare blandade åldrar på avdelningarna. Detta har medfört att förskolan jobbar en del med åldersindelade aktiviteter. När vi pratar om talspråksutveckling så upplever personalen att åldersindelade aktiviteter är att föredra, eftersom detta medför att man kan möta varje individ på dennes nivå.

Slutligen så vill jag tillägga att pedagogerna tycker att "Babblarna" är ett vinnande koncept, som de tänker fortsätta att arbeta med. Eftersom det är ett material som hela tiden växer och utvecklas.

Diskussion

För att kunna genomföra en intervjustudie så måste man tänka kritiskt, är min metod genomtänkt? Kommer den att fungera i praktiken? Därför vill jag här diskutera kort vad jag tror om detta.

En problematik med att intervjua pedagoger från samma förskola var att de har liknande arbetssätt på de olika avdelningarna, men jag förutsatte ändå att en viss skillnad fanns. Om inget annat borde deras tidigare erfarenheter visa sig. Men jag valde ändå att tro att de vill jobba för en talspråsutveckling enligt liknande idéer, och därför svarat på mina frågor efter eget huvud och förmåga. Jag hade med stor sannolikhet även fått en bredare syn på studien om jag intervjuat fler pedagoger på fler förskolor. Men med den begränsade tid jag hade åt detta arbete, så har jag valt att koncentrera mig på kvalitén i de svaren jag fått snarare än att hinna analysera allt material.

Något annat som är viktigt att bära med sig när man gör en intervjustudie är validiteten. Eftersom intervjun bygger på subjektiva intryck av intervjupersonerna, så måste jag som forskare ställa följdfrågor för att försäkra mig om att svaret jag får är genomtänkt. Sen får man aldrig glömma att en intervjustudie speglar de intervjuades verklighet, och forskaren tolkar svaren (Kvale & Brinkmann, 2014).

Att genomföra halvstrukturerade intervjuer kändes som ett självklart val när jag påbörjade mitt arbete, men med facit i hand så hade jag nog velat komplettera intervjuerna med någon form av enkät (Kvale & Brinkmann, 2014). Anledningen till det är att jag tror att jag då hade fått lite tydligare svar som jag hade kunnat ställa mot varandra. När jag transkriberar om intervjuerna så får jag en väldigt bra övergripande blick, men om jag valt att komplettera med enkäter så hade jag kanske kunnat få svar på fler frågor. Men att göra få halvstrukturerade intervjuer har ändå gett mig djupa svar på de frågor jag ställde, och jag tycker att jag har kunnat svara på mina frågeställningar med god marginal. Men önskar dock en bredare syn på undersökningen.

Förskolan, en talspråksutvecklande plats

Läroplanen för förskolan förespråkar att förskoleverksamheten ska vara en trygg och utvecklande plats för barnen. Den ska vara individanpassad och räckta till för alla barns olika behov (Skolverket, 2016). Pedagogerna som jag intervjuat tycker att detta är svårt att uppnå, men tycker samtidigt att det gör ett bra jobb. De menar på att man hittar lösningar på problem som uppstår och gör så gott man kan för att räckta till för alla. Jag märker tydligt av i intervjuerna att detta är genuina svar. Det märks även tydligt att pedagogerna brinner för sitt arbete kring barnen. Jag kan verkligen förstå känslan pedagogerna pratar om, när man inte räcker till för alla. Den känslan har vi nog alla känt någon gång. Men å andra sidan, gör man sitt yttersta så vill jag nog säga att det är gott nog.

För att återkoppla till talspråksutveckling, så pratade vi först väldigt allmänt kring ämnet. Pedagogerna anser att man ständigt jobbar med talet hos barnen, antagligen mer än man tycks tro. Vilket jag också tror. Det är en del av vardagen, och eftersom talet är i en ständig utvecklingsfas, så är det en lång process hos barnen (Westerlund, 2015). Ofta kanske man inte ens tänker på att man hjälper barnet i dess talspråksutveckling, berättar en av pedagogerna. Precis så tror jag att det är, men jag tror också att det kan vara så att vi ”rättar” barnet när det talar fel, eller uttrycker sig fel, och ibland kanske vi glömmer bort att förklara varför och ge rätt svar så att barnet faktiskt förstår.

Detta är verkligen något jag själv kan relatera till, jag tror att alla barns talspråksutveckling främjas av att läsa böcker, vi läser själva väldigt mycket böcker för vår dotter, och har alltid gjort. Detta har skapat ett eget intresse hos henne, och allt som oftast kan man hitta henne på sitt rum ”läsandes” för sina gosedjur.

Rim och ramsor jobbar de fortfarande väldigt aktivt med, men skillnaden nu är att de har fysiskt material i form av olika ”Babblare” som barnen snabbt känner igen och gärna tar till orda om. Jag tänker också att just ”Babblarna” är så lätt att arbeta med eftersom att många barn kanske även har dessa figurer hemma, och det håller pedagogerna med om. Det menar då på att känner barnen till dem sedan tidigare så möts hemmet och förskolan i utveckling tillsammans.

Just detta tror jag är viktigt, att förskolan och hemmet har en god relation och kommunikation om vad varje barn behöver, och att man kanske tar hjälp av varandra för bästa

möjliga talspråksutveckling. Jag är dock lite förvånad att vi inte pratade mer om hur pedagogerna ser på samarbete med hemmet, om det beror på deras sekretess eller okunskap det vet jag inte.

”Babblarna”, glädje och talspråksutvecklande

Med stöd i Vygotskijs (Bråten, 2011) tankar kring begreppet kommunikation och interaktion, så tycker jag att pedagogerna lyfter tydligt och väl hur viktigt de tycker att barnen lär sig kommunicera med omvärlden. Jag tycker att jag får en tydlig bild av verksamhetens arbete kring talspråksutvecklingen. Att de jobbar med ”Babblarna” visste jag sedan innan, därav mitt val av förskola eftersom min studie gått ut på att just ta reda på hur de arbetar med ”Babblarna” för att främja talspråksutvecklingen.

För att svara på min fråga om ”Babblarna” främjar talspråksutvecklingen hos barn i förskoleålder, så vill jag svara att jag är kluven. Med anledning av att jag endast har 4 pedagogers syn på användandet av ”Babblarna”. Däremot tycker pedagogerna att ”Babblarna” främjar. Så ur deras synvinkel kan jag svara ja på frågan. Jag kan förstå alla fördelar som pedagogerna tar upp med användandet av ”Babblarna”, men för att kunna få ett forskningsetiskt svar på min fråga så krävs det en större studie, man skulle med fördel kunna genomföra en observationsstudie på ämnet och materialet.

Något jag reflekterade över under intervjuerna när vi pratade om ”Babblarna” var just glädjen jag såg hos var och en av pedagogerna. Det märktes att det var på riktigt och att de verkligen gillade att arbeta med figurerna. Barnen tycker det är roligt, samtidigt som personalen tycker detsamma. Att avdelningarna tillsammans går på uppdrag som någon av ”Babblarna” hittat på, och sedan tar detta med sig till respektive avdelning skapar något att samtala om, men är även en upplevelse de delar tillsammans. För att knyta an detta till litteraturen görs detta på bästa sätt genom Westerlund (2015) som även hon menar på att barn lär sig bäst genom upplevelser med andra som kan återberättas.

Att skapa material tillsammans och för framtiden

När vi under intervjuerna pratar om att uppleva saker tillsammans, att vi kanske tar en bild för att minnas, då skapas ett material som vi kan använda till barnens talspråksut-

veckling berättar en av pedagogerna för mig. Emma berättade att de hade en uppgift de lämnat till barnens föräldrar, de skulle skicka in en bild på något barn varit med om ganska nyligen, för att kunna använda detta vid någon samling. Där i sin tur hjälper pedagogerna barnet att återberätta vad de ser på bilden. På så sätt skapas en berättande stund där barnet får vara så delaktig som den kan, men samtidigt få chans att utveckla sitt tal, då pedagogerna försöker med stöd få barnen att själva berätta sin historia. Jag tror att detta är ett väldigt bra sätt att få med alla barnen, oavsett hur långt var och en är i sin talspråksutveckling. Jag vill tro att barn lättare kan visa, berätta och försöka förmedla något när det finns en bild till hands.

När vi pratade om framtiden och om de tänkte fortsätta arbeta med ”Babblarna” svarade alla ja. De berättade även då att det precis släppts nya ”Babblare” med nya språkljud att träna på. Pedagogerna är väl medvetna om vad som förväntas av dem, men de känner också till sina begränsningar och att man alltid kan bli bättre på det man gör.

Avslutande reflektioner

Avslutningsvis skulle jag kort vilja lyfta frågorna som väckts på vägen, frågorna som faktiskt gör min uppsats till något att fortsätta studera. Eftersom jag inte kunde svara på min ena frågeställning, så gör detta att jag skulle vilja i framtiden få svar på den. Kanske genom observationer på en avdelning som använder sig av ”Babblarna”.

En annan sak som jag funderat en del på är om talspråksutveckling kunnat bli ännu bättre än vad den är i förskolan idag? För att kunna den ska kunna bli det, ligger då ansvaret på utbildningen? Bättre kunskaper ger väl bättre undervisning och stöttning? Det är i alla fall så jag tänker mig att det ska vara.

Jag tror och hoppas att min uppsats kommer fylla ett litet uns av de tomrum som finns inom forskningen när vi pratar om material som är skapt att främja talspråksutvecklingen hos förskolebarn i åldern 1,5–3 år.

För att knyta ihop min uppsats så vill jag avsluta med att säga att detta har varit ett sant nöje att få genomföra. Jag har lärt mig enormt mycket om mitt ämne talspråksutveckling, men känner mig absolut inte fullärd. Jag har också lärt mig massor om mig själv. Jag har bevisat att allt går om man bara vill och bara vågar chansa.

Referenser

- Arnqvist, A. (1993). *Barns språkutveckling*. Lund: Studentlitteratur.
- Backman, J. (2016). *Rapporter och uppsatser* (3 uppl.). Lund: Studentlitteratur.
- Bruce, B & Riddersporre, B (2013). *Kärnämnen i förskolan*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Bråten, I. (1998). *Vygotskij och pedagogiken*. Lund: Studentlitteratur.
- Doverborg, E., & Pramling Samuelsson, I. (2012). *Att förstå barns tankar – kommunikationens betydelse*. Stockholm: Liber.
- Ellneby, Y (2007). *Barns rätt att utvecklas*. Stockholm: Natur & Kultur
- Emmoth, K (2014). *Grunden läggs i förskolan- Förskolepedagogers tankar om utveckling, lärande och dokumentation*. Umeå: Print & Media.
- Fejes, A & Thornblad, R (2016). *Handbok i kvalitativ analys* (2 uppl.). Stockholm: Liber.
- Gjems, L. (2011). *Barn samtalar sig till kunskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Hattenförlag, (2017). Hämtad 2017-04-26 <http://www.hattenforlag.se>
- Karlstadmodellen (2017). Hämtad 2017-04-24
http://www.karlstadmodellen.se/karlstadmodellen/framvaxten_av_karlstadmodellen
- Krokmark, T. (2011). *Den tidlösa pedagogiken* (2 uppl.). Studentlitteratur: Lund
- Kvale, S & Brinkmann, S (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun* (3 uppl.). Lund: Studentlitteratur.
- Ladberg, G. (2000). *Skolans språk och barnets- att undervisa barn från språkliga minoriteter*. Lund: Studentlitteratur.
- Poulsen, A. (1995). *Barnets utveckling*. Studentlitteratur. Köpenhamn

- Pramling Samuelsson, I & Tallberg Broman, I (2013). *Barndom, lärande och ämnesdidaktik* (1:1 uppl.). Lund: Studentlitteratur
- Pramling, N & Pramling Samuelsson, I (2010). *Glittrig diamant dansar, små barn och språkdiraktik*. Falun: Nordstedts
- Svenska Akademien, (1952). *Svenska Akademiens ordbok (SAOB). Uppslagsord Pedagog, spalt P521*. Svenska Akademien: Stockholm
- Säljö, R. (2000). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Prisma.
- Söderbergh, R (1988). *Barnets tidiga språkutveckling*. Stockholm: Liber
- Thomsen, P (2013). *Det berättande barnet*. Lund: Studentlitteratur.
- Vygotskij, L S. (2010). *Fantasi och kreativitet i barndomen*. WS Bookwell AB: Finland
- Westerlund, M- (2015). *Barn i början, språkutveckling i förskoleåldern*. Stockholm: Natur & Kultur.

Bilagor

1. Mejl till förskolechef

Hej,

Mitt namn är Nina Nyström, jag läser pedagogik vid Lunds Universitet och skriver just nu på min kandidatuppsats.

I mitt arbete vill jag genomföra en intervjustudie där jag tittar på språkutveckling i förskolan, och hur man använder "Babblarna" till att främja detta.

Jag undrar därför nu om jag skulle kunna få genomföra en intervju tillsammans med dig som chef och med två-tre pedagoger på förskolan? De som väljer att delta ska veta att de kommer vara anonyma och kan när helst de vill avbryta intervjun, efter våra intervjuer kommer dessa transkriberas om till text med största respekt. Jag kommer använda mig av ljudinspelning, och eventuellt föra anteckningar under intervjun.

Även förskolan kommer vara anonym i uppsatsen.

Jag skulle vara evigt tacksam om ni skulle kunna delta i min studie och jag värdesätter högt er kompetens och anser att den kan vara till stor hjälp i mitt uppsats skrivande!

Hör av Er så hittar vi en tid som passar Er, intervjun bör inte ta längre än 1 timmes tid.

Tack på förhand!

Med Vänlig Hälsning

Nina Nyström

[Redacted]

ni8284ny-s@student.lu.se

2. Intervjuguide

Jag vill börja med att tacka för att Ni tar er tid för denna intervju, och vill ännu en gång påminna om att detta är helt frivilligt och Du kan avbryta när helst du vill. Du kommer vara anonym hela vägen genom min studie. Men det hör även till sin plats att jag informerar om att min uppsats kommer publiceras och därmed dina svar också.

Jag tänkte börja med att berätta kort om min studie jag tänkt genomföra.

Jag vill undersöka hur Ni arbetar med "Babblarna" i syfte att öka talutvecklingen hos barnen. Är det ett bra material och fungerar det väl?

Tanken med denna intervjun är att jag ska få en djupare förståelse och få en pedagogs syn på saken.

Har du några frågor innan vi börjar?

Men om vi börjar med att prata lite kort om Dig.

Inledning

Vad har Du för anställning här på förskolan?

Hur länge har Du jobbat här?

Kan du berätta om din tid här på avdelningen?

Har du något speciellt ansvarsområde?

Huvuddel

Hur jobbar ni för talutveckling på er avdelning?

Har det någon avgörande roll vilken ålder de flesta barnen befinner sig i när ni jobbar med val angående talutvecklingen?

Delar ni upp barnen i åldersgrupper för att främja talutvecklingen hos individerna?

Jag vet att ni använder "babblarna" här på avdelningen till olika syfte, bland annat till att främja talutveckling, har "babblarna" varit till någon hjälp?

Om ja, hur i så fall?

Har Du märkt av några begränsningar när det kommer till att arbeta med "Babblarna"?

Hur skulle man i framtiden kunna tänka kring talutvecklingen här?

Avslutning

Är det något du skulle vilja tillägga till vår intervju?

Om nej, då skulle jag vilja tacka för din medverkan och passa på och fråga om jag skulle få återkomma om något skulle vara oklart och om det uppstår några frågor när jag transkriberar om intervjun till text.

LUNDS UNIVERSITET

Sociologiska institutionen

Avdelningen för pedagogik

Box 114, 221 00 LUND

WWW.soc.lu.se